

СПОРАЗУМЕНИЕ/ СПОГОДБА

Споразумение/ спогодба

Заклучителният акт, с който завършва медиацията, обичайно е наричан спогодба. Законът за медиацията нарича същия този акт „споразумение“.

И споразумението, и спогодбата, като обозначения за един и същи акт, следва да се разграничават от споразумението за медиация, което представлява първоначалното съгласие на страните да участват в процедура по медиация.

Завършване със споразумение

Когато страните постигнат споразумение, независимо дали частично или по всички спорни въпроси, е полезно следните въпроси да бъдат обсъдени между тях, техните адвокати и медиатора:

- **Кой, кога и как** изготвя споразумението;
- В каква **форма** ще бъде споразумението- устна, писмена, нотариална.

Следва да се съобрази има ли специални изисквания за формата съгласно приложимото право- например в случай на делба или при прекратяване на брак.

-**По отношение на изпълнението**- къде, кога, приложимо право (например в случаите на трансгранична медиация).

Обикновено, когато страните са постигнали разбирателство по един или няколко спорни въпроса по време на заключителната среща, медиаторът им помага да изяснят конкретните варианти за решение по всеки от спорните въпроси и да формулират ясно и кратко договореностите в спогодбата. На практика медиаторът обикновено записва в бележките си точките, по които страните са постигнали съгласие и за какво точно са се разбрали. В случай, че помага на страните при изготвянето на спогодбата, неговото участие може до достигне най-много до изписване под тяхна диктовка, с цел да бъдат предадени изцяло техните думи и намерения.

Медиаторът няма право да дава правни консултации и становища!

Ролята на медиатора в изготвянето на споразумението има някои предимства:

- Поддържането на висока степен на контрол върху процеса;
- Поддържането на фокуса на страните и осигуряване на това заключителната среща да приключи с подписано споразумение.

Такава активна роля на медиатора при изготвянето на споразумението обаче, може да повлияе не само на процеса, но и на съдържанието на споразумението, постигнато с медиация, особено ако медиаторът използва свои собствени думи. Тя би могла и да създаде усещане за „притискане“ за постигане на споразумението преди страните да са действително готови за такова. Понякога това може да доведе до последващо неизпълнение или оттегляне от споразумението.

Често използван от медиаторите подход е да подпомагат страните при изготвянето на споразумението им чрез улесняване на процеса на формулирането му без никаква намеса в съдържанието. На практика, това се получава, когато медиаторът технически записва споразумението, като използва изказа на страните. За да се постигне използването на кратки и недвусмислени фрази, които пряко отразяват уговорките на страните, медиаторът може да помоли страните да пояснят думите си.

Когато в медиацията участват адвокати или са на разположение да консултират по време на процедурата, подготовката на споразумението обикновено го извършват те. В случаите, в които те изготвят споразумението е важно да не променят думите на страните и да не добавят въпроси или аспекти, които страните не са обсъждали. В допълнение към това, препоръчително е така изготвяното проекто- споразумение да бъде координирано между адвокатите на двете страни.

Дори когато адвокатите участват в медиацията лично или консултират страните между срещите, не е необходимо те да изготвят споразумението.

N.B!

Споразумението, постигнато в медиация „принадлежи“ на страните. То отразява тяхното решение и воля за изпълнение. Отразява техните реални интереси. Поради това, за да бъде споразумението възможно най-близо до волята на страните, следва да се запазят техните формулировки.

Споразумението следва да бъде написани кратко, точно и недвусмислено.

Консултиране с адвокат преди подписването

Във всички случаи, изключително важно е преди подписването, споразумението да бъде съгласувано с адвокатите на страните. Съгласуването се осъществява от всяка страна с адвоката ѝ. Това е необходимо, за да се гарантира, че страната разбира и е съгласна с ангажиментите, които поема със споразумението от една страна, и от друга страна, за да се осигури законосъобразност и валидност на споразумението. В особено голяма степен

това важи, когато спогодбата следва да бъде одобрена от съд- поради висящо съдебно дело или при желание на страните за това.

Неотговорност на медиатора по отношение на споразумението

Медиаторът не носи отговорност за това дали са защитени правата на страната със споразумението, нито за неговата законосъобразност и валидност. Това е изцяло отговорност на страните. В случай, че смята или предполага, че е възможно споразумението да накърнява сериозно правата на някоя от страните, или противоречи на закона, медиаторът може да насочи тази страна да се консултира с адвокат.

Форма и съдържание на споразумението

Съдържанието и формата на споразумението се определят от страните. Формата може да бъде:

- Устна
- Писмена и
- Писмена с нотариална заверка на подписите

Съгласно Закона за медиацията (Чл. 16, ал.1 от Закона за медиацията) /3/, когато споразумението е писмено, то трябва да съдържа:

- мястото и датата, на която е била постигнато;
- имената на страните и техните адреси;
- за какво се съгласяват страните (права и задължения на всяка страна);
- името на медиатора;
- датата на започване на процедурата;
- подписите на страните.

В споразумението не се изисква подпис на медиатора. А единствено данни по отношение на това, кой е провел процедурата. Споразумението принадлежи на страните и се подписва от тях.

В допълнение към тези реквизити на споразумението, законът дава възможност на страните по тяхна преценка да предвидят и отговорност за неизпълнение на

предвидените в спогодбата задължения. (Чл. 16, ал.2 от Закона за медиацията) /3/.

Действие и изпълнимост на споразумението

По отношение на действието на споразумението, Законът за медиацията повтаря общите правила на Закона за задълженията и договорите, посочвайки следните условия:

- Споразумението обвързва **само** страните по спора и не може да се противопостави на лица, които не са участвали в процедурата.
- Споразумението задължава страните **само** за това, за което са се договорили, и не може да противоречи на закона и морала. (чл.17 от Закона за медиацията) /3/.

Съществен въпрос относно споразумението е възможността за принудителното му изпълнение. Българското законодателство предвижда няколко варианта за това.

Когато няма заведено съдебно дело по спора, разрешен чрез медиация:

- Съгласно чл.18 от Закона за медиацията постигнатото в медиация споразумение има силата на съдебна спогодба, след като бъде одобрена от Съд.

- С измененията на Закона за медиацията от април 2011г. във връзка с имплементирането на Директивата за медиацията 2008/52/ЕО беше предвидено изрично, че: „Спогодба по правен спор по смисъла на Закона за медиацията, постигната в процедура по медиация, има силата на съдебна спогодба и подлежи на одобрение от районните съдилища в страната. Съдът одобрява споразумението след потвърждаването му от страните, ако не противоречи на закона и добрите нрави. Съдът изслушва мнението на прокурора, ако той участва, като страна по делото.” (Чл. 18 от Закона за медиацията) /3/.

Тази разпоредба на закона придава на спогодбата не само изпълнителна сила, но и пълната сила на съдебна спогодба.

- Нотариална заверка на спогодбата

Когато спогодба, която урежда задължения за плащане на суми или други заместими вещи, както и за предаване на вещи, бъде нотариално заверена, може да бъде поискано от съда да постанови незабавно изпълнение и да издаде изпълнителен лист- съгласно чл. 418, ал. 1 във вр. с чл. 417, т.3 от ГПК.

Изпълнението на спогодбата се извършва по реда на Заповедното производство, Глава 37 от ГПК).

- **Одобрение от съда или арбитража, пред който се води делото**

Когато медиацията се провежда при заведено вече дело пред съд или арбитраж, постигнатото в медиацията споразумение може да бъде представено на съдията/арбитъра по съответното дело за одобрение, като съдебна/арбитражна спогодба.

Друга възможност е страните директно да изпълнят спогодбата без да търсят закрепването ѝ като съдебна спогодба и делото да бъде прекратено.

Трябва да се отбележи, че поради доброволния характер на процедурата по медиация и поради това, че страните сами са договорили ангажиментите си в спогодбата така, както са сметнали за изгодно и приемливо за тях, обичайно страните по своя воля и в кратък срок изпълняват договореното.